

**Δηλώσεις Κώστα Καραμανλή
για τις Συμφωνίες του Ελσίνκι**

Στη 1/12/1999 σε ομιλία του στην Κ.Ο. του Κόμματός του και εν όψει του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι δήλωνε:

«...Για τη διευθέτηση διαφορών, λένε, απαιτούνται αμοιβαίες υποχωρήσεις. Ποια χώρα, όμως, που σέβεται τον εαυτό της, υποχωρεί στα κυριαρχικά της δικαιώματα; Και που να υποχωρήσει, όταν η άλλη πλευρά, αντί υποχωρήσεων διευρύνει διαρκώς τη λίστα των δικών της μονομερών διεκδικήσεων. Δεν εφείσθη υποχωρήσεων η Κυβέρνηση Σημίτη, γι' αυτό και ενίοτε εισπράττει επαίνους από ξένους παράγοντες. Ισα - ίσα, το παράκανε. Ξέφυγε από κάθε όριο. Έδωσε την εντύπωση ότι βρίσκεται σε άτακτη υποχώρηση. Ότι ενδίδει σε πιέσεις. Ότι επιδιώκει, αντί παντός τιμήματος, να κατευνάσει την Τουρκία...»

«...με τη μέθοδο των διολισθήσεων η Ευρωπαϊκή Ένωση μετρίασε, αμβλύνει σήμερα, σχεδόν έχει αναιρέσει την απόφαση του Λουξεμβούργου. Και το χειρότερο είναι ότι η ελληνική Κυβέρνηση με τη συμπεριφορά της, ενεθάρρυνε την αλλαγή της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έδειξε να συναινεί στην άρση των προϋποθέσεων. Δημιούργησε την εντύπωση ότι αρκεί μια κάποια χειρονομία της Αγκυρας όχι τόσο ουσίας, αλλά ως πρόσχημα. Και είναι τεράστια και αποκλειστική η ευθύνη της γι' αυτό. Γιατί η υπόθεση του χαρακτηρισμού της Τουρκίας ως υποψήφιας χώρας στη Σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκι, σε λίγες μέρες από σήμερα, θα έχει σοβαρότατες, βαρύτατες και μακροπρόθεσμες συνέπειες. Και κάθε απόπειρα να διασκεδαστούν οι συνέπειες αυτές με επιπόλαια επιχειρήματα, είναι επιπόλαιη, εκ του πονηρού και επικίνδυνη...»

«... η εξομοίωση της Τουρκίας με τις άλλες υποψήφιες χώρες, αν και εμφανιζόμενη ως σταδιακή και υπό όρους, στην πραγματικότητα θα εγκαθιδρύσει αμέσως μετά τον ενδεχόμενο χαρακτηρισμό της ως υποψηφίας στο Ελσίνκι, μια πολιτική που θα κατατείνει να είναι πολιτική ίσων αποστάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών - μελών της ή κάποιων κρατών - μελών της απέναντι σε Ελλάδα και Τουρκία. Στην πράξη αυτό θα καταργήσει, πλέον, με τις σχετικές πολιτικές μεθοδεύσεις, οποιαδήποτε έννοια πραγματικής αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την Ελλάδα, έναντι μιας τρίτης, αλλά τότε πλέον υποψήφιας χώρας...»

«...Κατά συνέπεια ο χαρακτηρισμός της Τουρκίας ως υποψήφιας χώρας στο Ελσίνκι δεν είναι ούτε μπορεί να είναι μια απλή χειρονομία προς τη γείτονα, ένας απλός συμβολισμός όπως επιχειρείται ενίοτε να λεχθεί. Είναι αντίθετα μια σημαντική, μια ουσιώδης υποχώρηση της θέσης μας και τοποθετεί το τρίγωνο των σχέσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης - Ελλάδας - Τουρκίας σε νέα σαφώς όμως δυσμενέστερη βάση. Η όλη αυτή αναβάθμιση των σχέσεων της

Τουρκίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση ουσιαστικά προσφέρεται μέχρι σήμερα προς την Τουρκία χωρίς κανένα απολύτως πρακτικό αντάλλαγμα από την πλευρά της προς την Ελλάδα. Παρ' όλες τις υποτιθέμενες προσπάθειες για δεσμεύσεις για την εξομάλυνση των ελληνοτουρκικών θέσεων και την πρόοδο του Κυπριακού...»

«...θεωρούμε πρωταρχική προτεραιότητα να διασφαλισθεί στη Σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκι ότι η Κύπρος θα ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μόλις τελειώσουν οι διαδικασίες με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, με τις σημερινές διαδικασίες και ανεξάρτητα απ' το αν θα έχει μέχρι τότε λυθεί το Κυπριακό ή, έστω, θα υπάρχει ήδηθεν πρόοδος...»

«...Η ευρωπαϊκή και δημοκρατική Τουρκία είναι προς το συμφέρον μας, προς το συμφέρον όλων. Για να μπορέσει, όμως, να χαρακτηριστεί υποψήφια προς ένταξη χώρα, υποχρεούται να ανταποκριθεί σε συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Δεν μπορούμε να ανοίξουμε την πόρτα της Ευρώπης στην Τουρκία, εάν η τελευταία δεν αναλάβει σοβαρές δεσμεύσεις απέναντι στη χώρα μας ότι θα πάψει να είναι επεκτατική. Προτεραιότητα για μας στο Ελσίνκι είναι η Τουρκία, καθαρά και ξάστερα, να αποσύρει τις όποιες διεκδικήσεις της πάνω στις λεγόμενες γκρίζες ζώνες του Αιγαίου. Με συγκεκριμένο τρόπο. Να εγκαταλείψει τις επεκτατικές της βλέψεις. Να δεσμευθεί για το σεβασμό της στο Διεθνές Δίκαιο και τις Διεθνείς Συνθήκες. Δεν μπορεί η Τουρκία να γίνει δεκτή ως υποψήφια στην Ευρωπαϊκή Ένωση, περιφρονώντας ταυτόχρονα απροκάλυπτα τη διεθνή νομιμότητα. Ποδοπατώντας τις αποφάσεις του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και διαιωνίζοντας την παράνομη κατοχή της μισής Κύπρου.

Ο σεβασμός, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στη διεθνή νομιμότητα είναι απαράβατος όρος. Και σ' αυτόν τον όρο υποχρεούμαστε να σταθούμε, να επιμεινουμε αταλάντευτα. Στη Σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκι, πρέπει ακόμα να τηρήσουμε σθεναρή στάση. Και οφείλουμε, επιτέλους, να ζητήσουμε από τους ευρωπαίους εταίρους να διασφαλίσουν την απρόσκοπτη πορεία της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση με σαφές χρονοδιάγραμμα και ανεξάρτητα από την επίλυση του πολιτικού θέματος...»

Σε ομιλία του προς εκλεγμένα στελέχη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις 13/12/1999 ο κ. Καραμανλής δήλωνε για την ενταξιακή πορεία της Κύπρου:

«...Δυστυχώς όμως τα πράγματα δεν εξελίχθηκαν έτσι και για το μεν θέμα της Κύπρου, δηλαδή για την ενταξιακή πορεία της Κύπρου, είχαμε πράγματι μια κατ' αρχήν θετική αναφορά. Κατά κάποιο τρόπο, όχι απόλυτα δυστυχώς, αλλά κατά κάποιο τρόπο αποσυνδέεται η ενταξιακή πορεία από το πρόκριμα της προηγούμενης πολιτικής λύσης του Κυπριακού...»

Για τα ελληνοτουρκικά στην ίδια ομιλία του τόνιζε:

«Στα ελληνοτουρκικά όμως τα πράγματα δεν πήγαν καθόλου καλά. Και πρέπει να το πούμε αυτό. Πρέπει να μιλάμε την γλώσσα της αλήθειας. Σε σχέση με τα ελληνοτουρκικά απεφασίσθη μία αναφορά που λέει ότι όλες οι συνοριακές διενέξεις και συναφή θέματα, πρέπει να επιλυθούν με ειρηνικό τρόπο, μέσα από διάλογο και διαπραγματεύσεις και εν πάση περιπτώσει κάποια στιγμή το 2004 η Ευρωπαϊκή Ένωση θα επιληφθεί του θέματος να δει τι θα γίνει σε σχέση με την παραπομπή τους στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Δεν θέλω να σας κουράζω με μακρά αναφορά. Άλλωστε τα είπα πολύ αναλυτικά πριν από λίγες ώρες σε μια συνέντευξη τύπου που δώσαμε. Αλλά εδώ υπάρχουν τρία τεράστια θέματα. Με τη δική μας υπογραφή αναγνωρίζουμε συνοριακές διαφορές και άλλα συναφή; Μα, εμείς ξέρουμε ότι μόνο ένα θέμα υπάρχει, η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας.

Και σωστά το είπε ο Πρωθυπουργός στην συνέντευξη που έδωσε, με τη διαφορά ότι με τη δική του υπογραφή πριν από λίγη ώρα αναγνωριζόταν ότι υπάρχει κατάλογος συνοριακών διενέξεων και άρα συναφή θέματα.

Δεύτερον, η αναφορά αυτή τι λέει; Πολιτικός διάλογος εφ' όλης της ύλης. Διαπραγμάτευση μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας. Μα, αυτό είναι πάγια θέση της Τουρκίας εδώ και 25 χρόνια. Τι λέει η Τουρκία τόσα χρόνια επισήμως; Εγώ δεν έχω επεκτατικές διαθέσεις, δεν έχω διεκδικήσεις. Έχουμε όμως μία σειρά από θέματα τα οποία φροντίζει μέσα σ' αυτά τα χρόνια να μεγαλώνει την λίστα, τον κατάλογο. Γιατί να μην τα κουβεντιάσουμε οι δυο μας;

Και εμείς λέμε και λέγαμε πάντα, αλλά δεν το λέμε πια, να κουβεντιάσουμε, αλλά να βάλουμε ένα πλαίσιο στο διάλογο. Γιατί δεν είναι διάλογος εσύ μονομερώς να προσθέτεις συνέχεια αξιώσεις, φτάσανε τα τρία τελευταία χρόνια και στις εδαφικές διεκδικήσεις (βλέπε Ιμια, βραχονησίδες κλπ) φτάσαμε στην θεωρία των λεγομένων γκρίζων ζωνών.

Και όλα αυτά τι είναι; Θέματα προς συζήτηση; Ποιά χώρα συζητάει κυριαρχικά της δικαιώματα κύριοι; Ποιός εταίρος είναι διατεθειμένος να συζητήσει κυριαρχικά του δικαιώματα; Με όλη την αγάπη και τον σεβασμό, είναι οι Άγγλοι, οι Γερμανοί, οι Γάλλοι, οι Πορτογάλοι ή οι Ιταλοί που διεκδικούν να κουβεντιάσουν τα κυριαρχικά τους δικαιώματα;

Τι θα πει, λοιπόν, εφ' όλης της ύλης πολιτικός διάλογος; Σημαίνει υποχώρηση σε μια πάγια θέση και προσπάθεια να φτάσουμε εκεί της Τουρκίας.

Και τρίτον, το Διεθνές Δικαστήριο, πέρα από το ότι υπάρχουν κι εκεί κάποια ερωτηματικά, διότι δεν θέσαμε τη ρήτρα ασφαλείας, δηλαδή το δικαίωμα οχύρωσης των Νησιών του Ανατολικού Αιγαίου. Πάγια κι αυτή θέση όλων

των κυβερνήσεων. Και των κυβερνήσεων Καραμανλή και των κυβερνήσεων Παπανδρέου και της κυβέρνησης Μητσοτάκη. Έρχονταν και παρέρχονταν κυβερνήσεις, αλλά σ' αυτό ήταν σταθερές.

Τώρα αυτό άλλαξε και θα αφήσουμε να ανατεθεί σε 15 ξένους δικαστές να κρίνουν κυριαρχικά δικαιώματα και το δικαίωμα οχύρωσης και ασφάλειας της Ίου ή της Μυτιλήνης ή της Σάμου, που ακούστηκαν αυτά τα πράγματα;

Βεβαίως θεωρούμε, ότι το Διεθνές Δικαστήριο είναι ένας σεβαστός Οργανισμός, μηχανισμός επίλυσης διαφορών, όταν υπάρχει νομικό περιεχόμενο, όπως για παράδειγμα στο θέμα της υφαλοκρηπίδας. Αλλά θα παίξουμε τα σύνορά μας εάν η Γαύδος είναι ή δεν είναι ελληνική στην κρίση 15 ξένων δικαστών, που δεν ξέρει κανείς από που μπορούν να επηρεαστούν στο κάτω - κάτω. Να αφήσω κι αυτόν τον υπαινιγμό».

Για τη σύσταση Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής στην ίδια ομιλία έλεγε τα εξής:

«Γι' αυτό όπως ξέρετε, επέμενα και επανέρχομαι σήμερα, γιατί είναι τεράστιο το ζήτημα για την ανάγκη σύστασης Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής. Κάποτε πρέπει να αποκτήσει αυτή η χώρα εθνική στρατηγική στα βασικά σημεία της οποίας και θα συμφωνούμε και θα συναινούμε, αλλά κυρίως ενεργά θα υποστηρίξουμε όλοι.

Και ένα πρώτο βήμα σ' αυτή την κατεύθυνση θα έπρεπε να είναι τώρα μια σύσκεψη των πολιτικών αρχηγών υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Γι' αυτό το πρότεινα χθες και αύριο θα το ζητήσω και από τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Δεν μπορεί η εξωτερική μας πολιτική ειδικά να χαρακτηρίζεται από υπαναχωρήσεις, παλινωδίες, μετακινήσεις από βασικές θέσεις, δεν γίνεται αυτό το πράγμα. Πριν από δύο χρόνια ελήφθη η Απόφαση του Λουξεμβούργου, η οποία εν πολλοίς πράγματι κάλυπτε τους βασικούς όρους και προϋποθέσεις. Πού πήγε το Λουξεμβούργο; Χάθηκε.

Η απόφαση του Ελσίνκι είναι μίλια μακριά από το Λουξεμβούργο. Και εγώ να δεχθώ, ότι κάποιοι εταίροι θέλανε να αλλάξουν τη θέση τους. Γιατί τους διευκολύναμε, γιατί με τη στάση μας τους δώσαμε να καταλάβουν, ότι εμμέσως πλην σιωπηρώς συμφωνούμε, συναινούμε σ' αυτή την διολίσθηση θέσεων.

Για να κάνουμε τί, το καλό παιδί; Για να παίρνουμε επαίνους από τους ξένους; Καλό είναι αυτό, δεν λέω κακό. Αλλά το θέμα είναι να πείθουμε τους ξένους να μας δίνουν επαίνους, γιατί κάνουμε και μια πολιτική η οποία συμφέρει τα εθνικά μας συμφέροντα.

Αν φτάνουμε στο σημείο προκειμένου να εισπράξουμε επαίνους να μην υπερασπιζόμαστε με την αποφασιστικότητα και αποτελεσματικότητα που

πρέπει τα εθνικά μας δίκαια και τα εθνικά συμφέροντα, τότε κάτι πολύ στραβό συμβαίνει.

Σε συνέντευξη Τύπου στις 13/12/1999 με θέμα «τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Ελσίνκι», στην εισαγωγική παρέμβασή του προς τους δημοσιογράφους, δήλωνε μεταξύ άλλων:

Εγκαταλείψαμε πάγιες ελληνικές θέσεις της τελευταίας 25ετίας, όπως διαμορφώθηκαν από τις κυβερνήσεις Καραμανλή, Παπανδρέου, Μητσοτάκη τη στιγμή που θα μπορούσαν να αποδώσουν καρπούς. Πήραμε το κόστος όλα αυτά τα χρόνια και σήμερα που μπορούσαν να αποδώσουν οι κόποι, δώσαμε στην Τουρκία αυτό που ήθελε: την ευρωπαϊκή προοπτική.

Δεν κερδίσαμε όμως τίποτα το χειροπιαστό. Συνεχίζει στην ουσία να μας απειλεί με χρήση βίας. Συνεχίζει να μιλά για γκρίζες ζώνες. Συνεχίζει να διεκδικεί 151 νησιά και βραχονησίδες. Στην ουσία, στο Ελσίνκι επιτεύχθηκε με πανηγυρικό τρόπο η αναβάθμιση της Τουρκίας.

Από τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προκύπτει, ότι η Τουρκία αποκομίζει άμεσα σημαντικά και καθαρά κέρδη. Ενώ η Ελλάδα παρά την ισχυρότατη διαπραγματευτική της βάση, υποχώρησε από τις πάγιες θέσεις της, χωρίς σίγουρα και ουσιαστικά ανταλλάγματα.

Δεν έγιναν δεκτοί οποιοδήποτε όροι για την Τουρκία, αλλά ούτε και υπάρχουν τρεις ελληνικοί όροι. Η Τουρκία έγινε δεκτή υποψήφια χώρα, χωρίς οποιονδήποτε ειδικό όρο, ούτε στα κείμενα εμφανίζονται ως όροι, αλλά ούτε παρουσιάστηκαν έτσι στην Αγκυρα.

Ένα μείζον θέμα που θέλω να θέσω υπόψη σας. Μείζον θέμα συνιστά και η παράτυπη και μειωτική για το κύρος της χώρας επιστολή του Φιλανδού Πρωθυπουργού του κ.Λιπονέν, προς την τουρκική Κυβέρνηση, πέρα από τα γενικότερα θέματα που τίθενται, υπάρχει ένα ζήτημα πρωτόγνωρης μεθόδευσης που ακολουθήθηκε.

Υπήρξε δηλαδή ουσιαστικά διαπραγμάτευση πίσω από την πλάτη της ελληνικής αντιπροσωπείας με την Αγκυρα. Μοχλός της ήταν ακριβώς αυτή η επιστολή του Φιλανδού Πρωθυπουργού, στην οποία αμβλύνονται κατά τρόπο εντυπωσιακό -οι μόλις πριν από λίγο- ειλημμένες αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Ούτε όροι -διευκρινίζει ο κ.Λιπονέν- υπάρχουν για την Τουρκία, ούτε το 2004 είναι δεσμευτικό. Και εδώ προκύπτει ένα αποφασιστικό ερώτημα: γνώριζε η ελληνική κυβέρνηση το περιεχόμενο της επιστολής; Συναίνεσε στην αποστολή της; Την εκφράζουν οι διατυπώσεις της; Οι ερμηνείες που γίνονται, κι όχι μόνο από την τουρκική πλευρά, δεν επιτρέπουν αισιοδοξία».

Για δε τα ελληνοτουρκικά, στην ίδια συνέντευξη υπογράμμισε:

«Έρχομαι τώρα στα ελληνοτουρκικά. Η παράγραφος για τα ελληνοτουρκικά, είναι στην πραγματικότητα τμήμα των γενικών προϋποθέσεων που τίθενται για όλες τις υποψήφιες χώρες, οι οποίες τώρα καλούνται να "επιλύσουν" κάθε ανοικτή συνοριακή διένεξη και τα συναφή προβλήματα με βάση το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Καμία ειδική πίεση, ή όρος προς την Τουρκία.

Τι σημαίνει αυτή ακριβώς η διατύπωση; Ότι ως προς τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, για πρώτη φορά η Ευρώπη αποδέχεται τις πάγιες θέσεις της Τουρκίας. Και αυτό και με τη δική μας συμμετοχή, με τη δική μας συναίνεση.

Γιατί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο φαίνεται ν' αναγνωρίζει και εμμέσως να νομιμοποιεί τις τουρκικές εδαφικές διεκδικήσεις και να μας παραπέμπει σε διαπραγματεύσεις εφ' όλης της ύλης, χωρίς όρους και προϋποθέσεις για την Τουρκία. Κάτι που αποτελεί εδώ και δεκαετίες την πάγια θέση της Τουρκίας.

Δεν γίνεται πλέον αναφορά στους γνωστούς μας όρους. Δηλαδή στον σεβασμό του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συνθηκών, στην ρητή παραίτηση της Τουρκίας από εδαφικές και άλλες διεκδικήσεις και στην σαφή απόρριψη της απειλής και της χρήσης βίας.

Και εδώ, τίθεται ένα καίριο ερώτημα. Όταν η Τουρκία θα παρουσιάσει τον κατάλογο των διεκδικήσεών της, συμπεριλαμβανομένων των λεγομένων γκριζών ζωνών και της οχύρωσης των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, πώς θα αντιμετωπίσει η κυβέρνηση την απαίτηση αυτή δεδομένου, ότι η Τουρκία θα έχει και την καταγεγραμμένη αποδοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ό,τι απομείνει, ορίζεται, κατά το Συμβούλιο, -υποτίθεται- να παραπεμφθεί στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης μετά από μια ολόκληρη 5ετία. Είναι ξεκάθαρο και από τις διατυπώσεις των συμπερασμάτων, αλλά και από την επιστολή Λίπονεν ότι δεν αποτελεί προθεσμία, διορία αλλά απλή χρονική στιγμή νέας συζήτησης του θέματος. Μπορεί και να παραταθεί και μάλιστα έπ' αόριστον, χωρίς ουσιαστικές κυρώσεις για την Τουρκία. Σε κάθε περίπτωση πάντως, χωρίς αναφορά στην πάγια εξαίρεση, στην γνωστή ρήτρα ασφαλείας που έχουμε καταγράψει για τα ζητήματα ασφαλείας.

Πώς είναι δυνατόν κυριαρχικά μας δικαιώματα να τίθενται υπό νομική κρίση; Δηλαδή πώς είναι δυνατόν το δικαίωμα της οχύρωσης και ασφάλειας των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, ή η ίδια η κυριαρχία στα 151 νησιά και βραχονησίδες, να τεθούν υπό την απόλυτη κρίση 15 ξένων δικαστών;».

Και πάλι στην ίδια συνέντευξη για το Κυπριακό έλεγε τα εξής:

«Έρχομαι τώρα στο Κυπριακό. Ως προς την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υπήρξε μία κατ' αρχήν πράγματι θετική εξέλιξη. **Αν και στο κείμενο, πρέπει να πω, οι τελικές διατυπώσεις και η περιρρέουσα ατμόσφαιρα ενδέχεται να ανατρέψουν την αποσύνδεση**

της επίλυσης του Κυπριακού από την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η κρίσιμη δέσμευση, αυτό που λέω κατ' αρχήν ως θετική εξέλιξη, είναι σφηνωμένη ανάμεσα σε μια φράση που συνδέει πάλι έμμεσα τις συνομιλίες της Νέας Υόρκης με την ένταξη, και το κυριότερο, σε ένα εξαιρετικά επικίνδυνο και ουσιαστικό νέο επιπρόσθετο όρο που επιχειρείται βέβαια να αποσιωπηθεί. Όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πάρει την απόφασή της για την ένταξη της Κύπρου, θα ληφθούν υπόψη όλοι οι σχετικοί παράγοντες.

Στις 13/12/1999, ο κ. Καραμανλής, απαντώντας σε ερωτήσεις για τις διαφορετικές φωνές και απόψεις που ακούστηκαν από στελέχη της Νέας Δημοκρατίας (Ντ. Μπακογιάννη, Ι. Βαρβιτσιώτης), αλλά και για τους κυρίους Αβραμόπουλο και Σουφλιά σε σχέση με τη Συμφωνία του Ελσίνκι, είπε ότι «είναι λογικό να υπάρχουν αποχρώσεις απόψεων, αλλά η επίσημη θέση της Ν.Δ. είναι αυτή που παρουσιάζω και επιμένω σ' αυτή».

Απαντώντας επίσης σε ερώτηση τι θα πράξει ο ίδιος εάν κερδίσει τις εκλογές είπε ότι «δεν μπορώ να πω ότι θα ανατρέψω την απόφαση, αλλά θα προσπαθήσω να μειώσω τους κινδύνους και τις ασάφειες που υπάρχουν, παρουσιάζοντας πειστικά τα ελληνικά επιχειρήματα στους Ευρωπαίους εταίρους».

Στις 14/12/1999, σαφώς διαφοροποιημένος από τις θέσεις της Νέας Δημοκρατίας σχετικά με τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής του Ελσίνκι, εμφανίστηκε με δηλώσεις του ο πρώην Πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Μητσοτάκης.

Ο κ. Μητσοτάκης ανέφερε ότι η κυβέρνηση ακολούθησε την πολιτική που ακολουθούσε η δική του κυβέρνηση την περίοδο 1990-1993, η οποία ήταν σταθερή στην ανάγκη να αποκτήσει ευρωπαϊκό προσανατολισμό η Τουρκία. Και πρόσθεσε ότι «το γεγονός ότι η κυβέρνηση έρχεται στη δική μας πολιτική δεν πρέπει να είναι δυσάρεστο σε εμάς τους νεοδημοκράτες».

Ο πρώην Πρωθυπουργός σημείωσε ότι για το μέλλον είναι καλύτερο να έχουμε μια ευρωπαϊκή Τουρκία, παρά μια απομονωμένη και πικραμένη Τουρκία, που θα μπορούσε να πέσει στα χέρια ακραίων δυνάμεων.

Ο κ. Μητσοτάκης σημείωσε ότι «και να μπορέσουμε να εμποδίσουμε την υποψηφιότητά της, δεν είχαμε κανένα λόγο να το κάνουμε».

Ο πρώην Πρωθυπουργός χαρακτήρισε αδιαμφισβήτητη εθνική επιτυχία την απόφαση της Συνόδου του Ελσίνκι για το Κυπριακό, στην οποία –όπως ανέφερε– συνέβαλε και ο Αμερικανός Πρόεδρος Κλίντον.

Στα υπόλοιπα, πρόσθεσε, υπάρχουν ασάφειες σε ορισμένα σημεία και δημιουργούνται αμφιβολίες, αν θα λειτουργήσουν προς όφελός μας, καθώς δεν δεσμεύουν την Τουρκία.

Ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας **Κώστας Καραμανλής** σε ομιλία του στη Βουλή κατά την προ ημερησίας διατάξεως **για την εξωτερική πολιτική στις 15/12/99 και συγκεκριμένα για τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής του Ελσίνκι και των σχετικών συμφωνιών δήλωνε μεταξύ άλλων:**

«...Στην ευρωπαϊκή προοπτική –πρώτα της Ελλάδας και έως πρόσφατα για την Τουρκία-κραυγαλέα και φανατικά αντιτασσόταν το ΠΑΣΟΚ. Ακόμη και στις εκλογές του '96 (στις 19 Σεπτεμβρίου) ο Κ. Σημίτης διακήρυξε ότι στόχος του ήταν η απομόνωση της Τουρκίας. Αργήσε να προσεγγίσει τις αρχές και τις κατευθύνσεις που εμείς υποδεικνύαμε. Και δεν είναι μόνο αυτό το μόνο λάθος. Το χειρότερο είναι που πήρε την κατεύθυνση και ξέχασε τις αρχές. Κατά τρόπο επικίνδυνο για τα συμφέροντά μας. Με τρόπο που δεν διασφαλίζει το ζητούμενο, αλλά παραπέμπει τα προβλήματα στο αύριο. Σε μια συγκυρία όπου η Τουρκία θα είναι σαφώς –και με τη δική μας σύμπραξη- ενισχυμένη.

Εχουμε επισημάνει έγκαιρα στην κυβέρνηση ότι όλοι μας, πολίτες και πολιτικοί οφείλουμε να συνεργαστούμε, να κινηθούμε παράλληλα και συμπληρωματικά, με σκοπό να κερδίσουμε το μέγιστο των επιδιώξεών μας στην κρίσιμη μάχη της Συνόδου Κορυφής του Ελσίνκι. Δεν εισακουστήκαμε. Η κυβέρνηση –όπως αποκαλύπτεται σήμερα από τα ίδια τα φιλικά της ΜΜΕ- είχε καταστρώσει πλήρες σχέδιο, με αριστουργηματική σκηνοθεσία, προκειμένου να θριαμβολογήσει για ό,τι συνέβαινε. Μοιράστηκαν ρόλους και ήταν έτοιμοι για το θέατρο. Με την άγνοια στραμμένη στο εσωτερικό!

...Σε ό,τι αφορά το Κυπριακό η κυβέρνηση κινήθηκε σε μια κατεύθυνση προς την οποία βρέθηκε σύμφωνο και εργάσθηκε το σύνολο –θα έλεγα- των πολιτικών δυνάμεων της Κύπρου και της Ελλάδας. Είπαμε από την πρώτη στιγμή –και ευθέως επαναλαμβάνω- ότι η σχετική αναφορά είναι κατ' αρχήν θετική. Επιμένω όμως να επισημαίνω ότι υποχρεούμαστε να επιδείξουμε απόλυτη προσήλωση και απαρέγκλιτη εμμονή στην αποσύνδεση της ένταξης της Κύπρου από την επίλυση του πολιτικού προβλήματός της. Και αυτό γιατί η περιρρέουσα ατμόσφαιρα και οι συμπληρωματικές διατυπώσεις απειλούν να στραγγαλίσουν τη συγκεκριμένη αναφορά.

Η κρίσιμη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι δυστυχώς σφηνωμένη ανάμεσα σε: μια φράση που αναφέρεται στις συνομιλίες της Νέας Υόρκης και εύχεται την επιτυχή κατάληξή τους και σε μία φράση που φαίνεται να θέτει ένα εξαιρετικά επικίνδυνο και ουσιαστικά νέο όρο, ο οποίος μάλιστα αποσιωπήθηκε παντελώς: Όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση πάρει την απόφασή τη για την ένταξη της Κύπρου –αναφέρει το εδάφιο αυτό- τότε «θα ληφθούν υπόψη όλοι οι σχετικοί παράγοντες».

Τίθεται, λοιπόν, το ερώτημα: Ποιοι είναι οι «σχετικοί παράγοντες»; Δεδομένου, όμως, ότι οι αντικειμενικές προϋποθέσεις για την ένταξη εξετάζονται και διευθετούνται κατά τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις, γίνεται προφανές ότι το εδάφιο θέλει να

παραπέμπει σε πολιτικά ζητήματα. Αυτή, άλλωστε, είναι η πτυχή η οποία εξετάζεται από το Συμβούλιο Κορυφής...

Και στη δευτερολογία του στη Βουλή για τη Συμφωνία του Ελσίνκι έλεγε τα εξής:

«...Η ουσία είναι ότι στο Ελσίνκι εμείς κάνουμε την εξής αποτίμηση και κατά βάθος είναι βέβαιο ότι εσείς ξέρετε πως έχουμε δίκιο. Η Τουρκία πήρε πολλά κ. Σημίτη. Πώς να το κάνουμε. Αναγνωρίστηκε, χαρακτηρίστηκε υποψήφια χώρα. Μεγάλη υπόθεση. Σε αυτήν τη φάση πολύ σπουδαιότερη από την πιθανή της ένταξη, αν ποτέ γίνει. Είναι διαβατήριο, είναι γόητρο, είναι κύρος, είναι παραδοχή για μια χώρα που εκτός από τα εσωτερικά της προβλήματα - τα οποία είναι γνωστά σε όλους - συμπεριφέρεται ως διεθνής ταραξίας...

Στις 22 Μαρτίου 2000 σε συνέντευξή του στο MEGA CHANNEL προς τους δημοσιογράφους Ν. Χατζηνικολάου και Π. Τσίμα, δεχθείς σωρεία ερωτήσεων για τη Συμφωνία του Ελσίνκι, απαντούσε ως ακολούθως:

Ν.ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ: Πάντως στο Ελσίνκι δείξατε κόκκινη κάρτα εσείς.

Κ.ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Όχι, θα σας πω και για το Ελσίνκι.

Ν.ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ: Έχω τις δηλώσεις, να σας τις διαβάσω αν θέλετε.

Κ.ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Κάνω αυτή τη γενική τοποθέτηση, όποιος η μοναδική του πολιτική στην ουσία είναι να λέει, ότι προς Θεού κινδυνεύουμε, περιπέτεια αν έρθουν οι άλλοι, σημαίνει ότι έχει χρεοκοπήσει πολιτικά.

Και προς Θεού αν φανταστεί κανείς, ότι υπάρχει Έλληνας ή Ελληνίδα που θα πιστέψει, ότι έρχεται το κόμμα το κατ' εξοχήν ευρωπαϊκό για να κινδυνεύσει η Ευρώπη ή τα ελληνοτουρκικά.

Ν.ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ: Θα συνεχίσετε την εξωτερική πολιτική των ήρεμων...

Κ.ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Θα σας πω. Εμείς είμαστε εκείνοι που πιστεύουμε και σ' αυτό συμφωνούμε βασικά και με την κυβέρνηση, ότι πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος να εξομαλυνθούν οι σχέσεις με την Τουρκία. Είναι ανυπολόγιστο το όφελος για τη χώρα και την άλλη χώρα, για όλους.

Π.ΤΣΙΜΑΣ: Δεν το πιστεύατε πάντοτε.

Κ.ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Πάντα.

Π.ΤΣΙΜΑΣ: Το "96 η καμπάνια της Νέας Δημοκρατίας ήταν γαλάζιες σημαίες πάνω στα Νησιά.

Κ.ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Όχι, με συγκωρείτε, το '96 είχε προηγηθεί ένα πολύ μεγάλο λάθος, που οδήγησε σε εκείνη την πολύ σοβαρή ζημία που υπέστημεν στην κρίση των Ιμίων.

Αυτό είναι ο βασικός στόχος και το πλαίσιο. Τώρα εκείνο που λέμε εμείς, βεβαίως να γίνει διάλογος με την Τουρκία με κάποιους όρους. Και λέμε, ότι στο Ελσίνκι υπήρχε η δυνατότητα ακριβώς διότι η Τουρκία πήρε κάτι σημαντικό κι αυτό το αναγνωρίζουμε όλοι.

Δεν είναι κακό ότι το πήρε κατ' αρχήν, βεβαίως προτιμάμε μια ευρωπαϊκή Τουρκία από μια τυχοδιωκτική τριτοκοσμική Τουρκία. Αλλά ήταν η ευκαιρία μερικά πράγματα να δεθούν ή αν μου επιτρέπτε την έκφραση, να κουμπωθούν καλύτερα.

Δηλαδή μια πιο σφικτή δέσμευση για το σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου.

Π.ΤΣΙΜΑΣ: Δεν θα το ανατρέψετε δηλαδή.

Κ.ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Να το ανατρέψουμε; Δεν μπορούμε, πώς θα το ανατρέψουμε. Αυτό δεν ανατρέπεται. Βέβαια όπως ξέρετε, η ευρωπαϊκή υπόθεση είναι μια δυναμική και εξελισσόμενη. Πριν από 1,5-2 χρόνια είχαμε μια μεγάλη επιτυχία, το Λουξεμβούργο. Το Λουξεμβούργο υποχώρησε μετά και φτάσαμε σε μια διατύπωση, η οποία είναι -δεν μπαίνω στις λεπτομέρειες τώρα- πολύ πιο νερωμένη και χαλαρή, την οποία απεδέχθη η κυβέρνηση και νομίζουμε ότι είχε πολύ μεγαλύτερα περιθώρια.

Ν.ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, για το Ελσίνκι λέγατε: «Με την ίδια σαφήνεια και κατηγορηματικότητα διευκρινίζουμε, ότι οι εξαιρέσεις υπέρ εκείνων που επιμένουν να συμπεριφέρονται ως κατακτητές ξένων εδαφών, ως διεκδικητές κυριαρχικών δικαιωμάτων των γειτόνων τους, ως καταπατητές του Διεθνούς Δικαίου και του κοινοτικού κεκτημένου, ούτε νοούνται, ούτε συγκωρούνται. Η επιβράβευση της αυθαιρεσίας θα αποτελούσε πολύ κακό προηγούμενο, με αναπόφευκτες αρνητικές συνέπειες για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.»

Για το ΝΑΙ στο Ελσίνκι αυτά: «Μια τέτοια ελληνική συγκατάβαση, θα ενίσχυε τα εξτρεμιστικά κέντρα της γείτονας, θα στήριζε την αδιαλλαξία τους, θα τροφοδοτούσε την βουλιμία τους με προφανή δυσμενή επακόλουθα. Και θα ήταν αδικία στον ίδιο τον τουρκικό λαό, αφού δεν θα προϋποθέτει τον εκδημοκρατισμό της χώρας και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.» Είστε σε άλλη γραμμή από την κυβέρνηση, είναι προφανές.

Κ.ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Βεβαίως ήμασταν σε άλλη γραμμή και λέγαμε και λέμε και ακόμα το εξής: στο Ελσίνκι δεν επετεύχθη ...

Π.ΤΣΙΜΑΣ: Εσείς τι θα κάνατε στο Ελσίνκι; Βάλτε τον εαυτό σας στη

Θέση του κ.Σημίτη, έχετε τους εταίρους σας με μια πρόταση, εσείς τι θα διαπραγματευόσασταν το ΟΧΙ;

Κ.ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Μα όχι, δεν είναι το Ελσίνκι, δεν είναι εκείνη η μέρα. Στην ουσία η κυβέρνηση προσυμφώνησε στην εισδοχή της Τουρκίας, μάλλον στην ανακήρυξη της Τουρκίας ως υποψηφίας χώρας πριν θέσει κάποια ζητήματα και μόνο το τελευταίο δεκαήμερο, επειδή αισθάνθηκε την πίεση της κοινής γνώμης, άνοιξε λίγο το ζήτημα. Δηλαδή πήγαμε αμαχητί.

Εμείς εκείνο που λέμε, βεβαίως να εξομαλυνθούν οι σχέσεις με την Τουρκία. Αλλά είχαμε ένα σημαντικό μοχλό πίεσης από τον οποίον μπορούσαμε να αποκομίσουμε περισσότερα όχι από την Τουρκία, από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση που σας θυμίζω, ότι προ διετίας αυτά που ζητούσαμε τα είχε η ίδια αποφασίσει στο Λουξεμβούργο.

Άρα δεν υπάρχει καμία αντίφαση σ' αυτά που λέγαμε και λέμε τώρα. Τώρα θα μου πείτε, βρισκόμαστε αυτή τη στιγμή, δεν ανατρέπεται το Ελσίνκι. Όμως γυρνά πάλι, είναι ζήτημα καθημερινής προσπάθειας να γίνουν σαφή και αντιληπτά ορισμένα μηνύματα.

Δηλαδή να με συγχωρείτε, ο σεβασμός στο Διεθνές Δίκαιο, ή το να αρχίσει να υπάρχει μια ουσιαστική κινητικότητα στην Κύπρο, που όλοι αισθανόμαστε οδύνη και ντροπή γι' αυτό που έχει συμβεί τα τελευταία 26 χρόνια, είναι υπερβολική απαίτηση ή όπως είπατε ή υπαινιχθήκατε πριν, άλλη γραμμή σκληρή, εθνικιστική; Όχι βέβαια.

Στις 30 Μαρτίου 2000 στο debate Κώστα Σημίτη – Κώστα Καραμανλή, ο Πρόεδρος της Ν.Δ. δήλωνε για το Ελσίνκι:

«Το Ελσίνκι είχε και θετικές αναφορές, για παράδειγμα η αναφορά που κάνει στην Κύπρο. Δεν το δένει τελείως το θέμα αλλά εν πάση περιπτώσει ήταν μια θετική αναφορά. Σε σχέση όμως με τα ελληνοτουρκικά, με τις διμερείς σχέσεις, υπήρχε πολύ μεγάλο περιθώριο. Σε κάθε περίπτωση εμείς πιστεύουμε ότι η εξωτερική πολιτική είναι κάτι πολύ σημαντικό και δεν μπορεί να γίνεται στο πόδι. Να βλέπουμε δηλαδή τον πρώην υπουργό συχνά-πυκνά να επικρίνει, και μάλιστα σφοδρότατα, τον νυν Υπουργό».

Σε συνέντευξή του στις 13/12/2000 στον ΑΝΤΕΝΝΑ Κύπρου (στους δημοσιογράφους Γιώργο Τσαλακό και Γιάννη Παπουτσάνη) ερωτηθείς για το Κυπριακό, έδωσε τις παρακάτω απαντήσεις:

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Τι πιστεύετε ότι έπρεπε να έχει γίνει στο Κυπριακό, ή που έγιναν λάθη;

Κ.ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Εγώ εκεί που θα σταθώ είναι -για να έρθουμε στα πιο πρόσφατα- στην υπόθεση με τα συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής του Ελσίνκι και το από εκεί και πέρα. Στο Ελσίνκι, η δική μου άποψη είναι - και, δυστυχώς, αισθάνομαι ότι δικαιώνομαι στο 12μηνο που παρήλθε έκτοτε - ότι η Ελλάδα έκανε μία πολύ μεγάλη χειρονομία καλής θέλησως προς

την Τουρκία, χωρίς να εισπράξει ή να κερδίσει, από τη δική μας πλευρά, όχι απλώς το ανάλογο, αλλά πάρα πολύ λίγα.

Δηλαδή, δώσαμε ή αναγνωρίσαμε στην Τουρκία τον τίτλο της υποψήφιας προς ένταξη χώρας. Και, από την άλλη πλευρά, οι διατυπώσεις που έγιναν και περιελήφθησαν στα συμπεράσματα του Ελσίνκι και σε σχέση με τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και σε σχέση με το Κυπριακό, δεν είναι, κατά την άποψή μου αυτές που όφειλαν να είναι.

Για το Κυπριακό, βέβαια, η διατύπωση ήταν καλύτερη, απ' ό,τι ήταν για τα ελληνοτουρκικά. Αφηνε όμως ένα παράθυρο ανοικτό. Το γεγονός ότι θα πρέπει να ληφθούν όλοι οι σχετικοί παράγοντες υπόψη. Με αποτέλεσμα, έκτοτε, να έχουμε δει τοποθετήσεις από διάφορες χώρες -ευρωπαϊκές, κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης - που επιχειρούν, περίπου, αν όχι να αναιρέσουν, πάντως να απονευρώσουν το περιεχόμενο της αρχικής διατύπωσης των παραγράφων 9α και 9β των συμπερασμάτων του Ελσίνκι, σε σχέση με το ότι η λύση του πολιτικού προβλήματος δεν είναι προϋπόθεση, δεν εξαρτάται απ' αυτήν η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Όλα αυτά με κάνουν να πω ότι στο Ελσίνκι έγινε μια πολύ μεγάλη χειρονομία, μονομερής. Η συμπεριφορά της Τουρκίας έκτοτε, στο 12μηνο που παρήλθε, όχι απλά δεν άλλαξε, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις φάνηκε να κλιμακώνεται κιόλας. Σας θυμίζω την υπόθεση Στροβίλια. Σας θυμίζω τη συμπεριφορά της στην πρόσφατη ΝΑΤΟική άσκηση, Και βεβαίως σωρεία τοποθετήσεων και δηλώσεων, ανώτατων παραγόντων της τουρκικής πλευράς που δείχνουν του λόγου το αληθές.

Και σε συνέντευξή του στον ΤΥΠΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ της 10ης Φεβρουαρίου 2002 (στη δημοσιογράφο Χρύσα Ταβουλάρη), ερωτηθείς για το Ελσίνκι απάντησε:

«Τώρα έρχονται στο φως τα κενά που άφησε το Ελσίνκι. Επεαπτερόεντα η διπλωματία των σεισμών. Εμείς τα είπαμε τότε, αλλά πολλοί λίγοι μας άκουσαν. Διότι το Ελσίνκι είχε βέβαια μια θετική διατύπωση -και αυτή με ασάφεια για την Κύπρο- αλλά για τα ελληνοτουρκικά είχε μια πάρα πολύ επικίνδυνη διατύπωση. Λέμε ότι η βασική ελληνοτουρκική διαφορά είναι η υφαλοκρηπίδα. Παραμένει επί 25 χρόνια μέχρι κάποια στιγμή να δεήσει η Τουρκία να πεισθεί να την παραπέμψουμε στη Χάγη. Λέει όμως το Ελσίνκι ότι υπάρχουν «μεθοριακές διενέξεις και συναφή θέματα». Αρα, με τη συνυπογραφή αναγνωρίζουμε ότι υπάρχουν κάποιες μεθοριακές διενέξεις. Δεύτερον, ότι αυτές επιλύονται με τη διαδικασία διαπραγματεύσεων και διαιτησίας. Και αν, κάποτε, μετά το 2004, δεν έχουν βρεθεί λύσεις σ' αυτές τις «μεθοριακές διενέξεις», μέσα από διαπραγματεύσεις και συμβιβασμούς θα εξετάσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, εάν και κατά πόσο θα πάμε στη Χάγη. Δεν είναι, λοιπόν, ότι εμείς δίνουμε αυτή την ερμηνεία. Δεν λέω καν ότι η

κυβέρνηση δίνει αυτή την ερμηνεία, αλλά επιτρέπει σε πάρα πολλούς άλλους να δίνουν την ερμηνεία, η οποία είναι πολύ αρνητική για μας. Πρώτον, ότι αναγνωρίζουμε μεθοριακές διενέξεις και συναφή θέματα. Δεύτερον, ότι αποδεχόμαστε ως διαδικασία αυτά τα όποια θέματα μπου σε απευθείας διαπραγμάτευση και τρίτον ότι και η παραπομπή ακόμη –αν φτάσουμε εκεί- στη Χάγη, δεν είναι κάτι εξ ορισμού δεδομένο. Και όλα αυτά τα κάναμε όταν είχαμε το τεράστιο όπλο της ανακήρυξης της Τουρκίας ως υποψήφιας χώρας προς ένταξη».

Σε άρθρο του ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος για τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής του Ελσίνκι στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ (18/12/1999) αναφέρει τα εξής:

«Υιοθετώντας την πιο καλόπιστη εκδοχή, σκέπτομαι πως ο κ. Σημίτης, ως άλλος Τουαρέγκ στην έρημο του κοινοτικού γίνεσθαι, είδε στις αποφάσεις της Συνόδου Κορυφής του Ελσίνκι τον αντικατοπτρισμό μιας όασης ειρήνης μεταξύ της χώρας μας και της Τουρκίας. Όμως φοβούμαι και μακάρι να διαψευσθώ πως όταν προχωρήσει περισσότερο θα συνειδητοποιήσει την επώδυνη οφθαλμαπάτη...»

«...Τα απαισιόδοξα συμπεράσματα προκύπτουν από το γεγονός ότι στο Ελσίνκι, με την άρση των ελληνικών επιφυλάξεων, η μεν Τουρκία πέτυχε ουσιαστική αναβάθμιση στο ευρωπαϊκό γίνεσθαι, εξασφαλίζοντας την ενταξιακή της πορεία, χωρίς μάλιστα να συντρέχουν υπέρ αυτής έστω και οι στοιχειώδεις προϋποθέσεις που τάσσει για τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες το κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο. Η δε Ελλάδα, έναντι της εκ μέρους της σημαντικής αυτής παραχώρησης, όχι μόνο δεν διασφάλισε πλήρως τα ήδη κεκτημένα, αλλά έκανε βήματα προς τα πίσω σε σχέση με πάγιες θέσεις της, οι οποίες είχαν διαμορφωθεί, διαχρονικώς και διακομματικώς, με πολλή φρόνηση και με πολύ κόπο. Και εξηγούμαι:

Σε ό,τι αφορά την πορεία ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η αντίστοιχη απόφαση της Συνόδου Κορυφής του Ελσίνκι μπορεί να κριθεί θετική μόνο καθ' ο μέτρο απλώς και μόνο επιβεβαιώνει τη σχετική από τετραετίας, κοινοτική δέσμευση, κατά την οποία η πορεία αυτή είναι ανεξάρτητη από την επίλυση του Κυπριακού...»

Πρώτον, από τη φράση εκείνη της απόφασης της Συνόδου Κορυφής που, ουσιαστικά, συνδέει, έστω και εμμέσως, την πορεία των συνομιλιών της Νέας Υόρκης με την ενταξιακή διαδικασία της Κύπρου. Και

Δεύτερον, από έναν νέο και επιπρόσθετο όρο, ο οποίος, δυστυχώς, αποσιωπήθηκε επιμελώς από τον κ. Σημίτη και σύμφωνα με τον οποίο όταν το αρμόδιο όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κληθεί, εν καιρώ, να πάρει την απόφασή του για την ένταξη της Κύπρου «θα ληφθούν υπόψη όλοι οι σχετικοί παράγοντες». Είναι φανερό ότι η διατύπωση αυτή μπορεί, λόγω της αοριστίας της, να οδηγήσει, έστω και εμμέσως, στην τελική σύνδεση της

απόφασης για την ένταξη με τη «συνεργασιμότητα» της ελληνοκυπριακής πλευράς στην επίλυση του όλου πολιτικού προβλήματος.

II. Σε ό,τι αφορά τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, οι αποφάσεις της Συνόδου Κορυφής του Ελσίνκι συνιστούν αναμφισβήτητα οπισθοδρόμηση, αφού οδηγούν, όπως ήδη τόνισα, σε αποδυνάμωση πάγιων ελληνικών θέσεων. Ειδικότερα, και πέραν του ότι ουδεμία αναφορά γίνεται στην υποχρέωση σεβασμού του Διεθνούς Δικαίου, συμβατικού και εθιμικού, καθώς και στη ρητή, εκ μέρους της Τουρκίας, αφενός παραίτηση από εδαφικές και άλλες διεκδικήσεις και αφετέρου, απόρριψη της απειλής βίας και, πολύ περισσότερο, της χρήσης βίας εις βάρος της χώρας μας:

Πρώτον, στη σχετική απόφαση της Συνόδου Κορυφής του Ελσίνκι οι υποψήφιος χώρες και εδώ το θέμα αφορά μόνο την Τουρκία σε σχέση με την Ελλάδα, αφού το αντίστοιχο ζήτημα δεν τίθεται αλλού καλούνται πλέον να επιλύσουν «κάθε ανοικτή συνοριακή διένεξη και τα συναφή προβλήματα με βάση τον Χάρτη του ΟΗΕ...»

Επίσης, σε δήλωσή του στην εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» στις 4/11/2002, ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος έλεγε μεταξύ άλλων:

«...Η πολιτική επικράτηση των ισλαμιστών στην Τουρκία μάλλον θα οξύνει την τουρκική επιθετικότητα. Μπορεί, μάλιστα, να επιχειρηθεί από την Τουρκία περαιτέρω αδίστακτη εκμετάλλευση ορισμένων ατυχέστατων εις βάρος μας διατυπώσεων τόσο της Διακήρυξης Αρχών της Μαδρίτης όσο και των Αποφάσεων του Ελσίνκι...»

Σε ομιλία του στην Κοινοβουλευτική Ομάδα της Νέας Δημοκρατίας στην 1/12/1999 (πριν από τη Σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκι), δήλωνε μεταξύ άλλων:

«...Είναι γεγονός ότι η Κυβέρνηση έχει εγκαινιάσει, πολύ προ των σεισμών, μια νέα πολιτική έναντι της Τουρκίας καιτοι αποφεύγει να ομολογήσει ότι είναι νέα η πολιτική της και αυτό είναι και ολίγον ύποπτο. Κατά τη γνώμη μου η πολιτική αυτή συνίσταται στην επιδίωξη της βελτιώσεως του κλίματος μεταξύ των δύο χωρών, με μονομερείς χειρονομίες καλής θέλησεως εκ μέρους της Ελλάδος, χωρίς την επιδίωξη ανταλλαγμάτων, εξασφαλίσεως ανταλλαγμάτων...»

«...Ακόμα σημαντικότερο, όμως, είναι ότι η Κυβέρνηση πάλι μέσα στα πλαίσια αυτής της πολιτικής συνεχίζει τη διολίσθησή της από τις πάγιες θέσεις της. Η διολίσθηση άρχισε με τη βήμα προς βήμα πολιτική. Συνεχίστηκε στη Μαδρίτη, όπου η Ελλάς αναγνώρισε ζωτικά συμφέροντα της Τουρκίας στο Αιγαίο που έχουν σχέση, όχι μόνο με την ασφάλεια, αλλά και με την εθνική κυριαρχία. Βαρύτατο ατόπημα αυτό, κυρίες και κύριοι διότι τα θέματα της ασφάλειας και

της κυριαρχίας στο Αιγαίο τα έχει ρυθμίσει οριστικά και αμετάκλητα η συνθήκη της Λοζάννης την οποία, βεβαίως, δεν πρέπει να θίγουμε με κανένα τρόπο...»

«...Και θα ήθελα να τονίσω εδώ ότι η Κυβέρνηση δεν πρόκειται να παραπλανήσει κανέναν, εάν θελήσει να εμφανίσει την αναγνώριση, της δικαιοδοσίας της Χάγης από την Τουρκία ως επαρκή λόγο, για να πει η Κυβέρνηση το "ναι" στο Ελσίνκι στην αναβάθμιση της θέσεως της Τουρκίας στην Ευρώπη. Θα είναι ένα πολύ διαφανές πρόσχημα, το οποίο από τώρα εμείς πρέπει να το καταγγείλουμε, ότι δεν θα το δεχθούμε ως επαρκή αναγνώριση της υποψηφιότητας της Τουρκίας...»

Δήλωση Κ. Καραμανλή στις 18/11/2002 για το Σχέδιο Ανάν. (Η δήλωση αυτή έγινε κατά την αποχώρηση του κ. Καραμανλή από το Μέγαρο Μαξίμου, μετά τη συνάντησή του με τον Πρωθυπουργό).

Είχαμε μια μακρά συζήτηση με τον Πρωθυπουργό επί της ουσίας του θέματος της Κύπρου. Ανέπτυξα στον κ. Σημίτη τις σοβαρές επιφυλάξεις μας για τη λειτουργικότητα του Σχεδίου Ανάν, αλλά και για τις μεγάλες αποκλίσεις από το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Αυτό με απλά λόγια σημαίνει ότι θα χρειασθεί μεγάλος και σκληρός διαπραγματευτικός αγώνας για να διορθωθούν αυτές οι αδυναμίες.

Επισήμανα ακόμη στον Πρωθυπουργό ότι στην κρίσιμη αυτή περίπτωση χρειάζεται νηφαλιότητα, χρειάζεται υπευθυνότητα και περίσκεψη. **Οι δηλώσεις που χαρακτηρίζουν το Σχέδιο Ανάν ως ιστορική ευκαιρία είναι λάθος. Είναι λάθος διότι και επί της ουσίας δεν είναι έτσι, αλλά και διότι αποδυναμώνουν τη διαπραγματευτική θέση μας.**

Είναι επίσης λάθος το ότι δεν συγκαλείται το συμβούλιο πολιτικών αρχηγών σε μια τέτοια κρίσιμη φάση και για ένα τέτοιο μείζον θέμα, όπως είναι το Κυπριακό.

Και θέλω ακόμη μια φορά να επαναλάβω ότι πρέπει με κάθε θυσία, με κάθε τρόπο, να αποφευχθεί η σύνδεση της λύσης του Κυπριακού με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με κανένα τρόπο δεν μπορούμε να δεχθούμε ούτε πακετοποίηση ούτε εκβιαστικά διλήμματα.

Σε κάθε περίπτωση πάντως και μετά τη σημερινή απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου της Κύπρου, εμείς με όλες τις δυνάμεις μας θα στηρίξουμε τον αγώνα του κυπριακού λαού και της ηγεσίας του.

Δήλωση Μιχάλη Λιάπη στην Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία στις 24/11/2002 για το Σχέδιο Ανάν:

«...Το Σχέδιο Ανάν δεν ικανοποιεί τις προσδοκίες των Ελληνοκυπρίων. Όλοι ελπίζουμε σε κάτι πολύ καλύτερο. Και ασφαλώς λειτουργικότερο! Αλλά η πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού. Εδώ που ήρθαν τα πράγματα, με μια Ελλάδα αδύναμη και υποτακτική στον ξένο παράγοντα, με εκβιαστικά διλήμματα από τη διεθνή κοινότητα και με τον κίνδυνο να υπάρξει εμπλοκή της ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε., επιλέγεται το «μη χείρον βέλτιστον». Από άποψη τακτικής, δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά, διότι η Ελλάδα και η Κύπρος θα απομονώνονταν διεθνώς. Στρατηγικά, όμως, σε μακροχρόνιο ορίζοντα, φοβάμαι ότι αυτή η λύση –συννομοσπονδία περιορισμένης κυριαρχίας- δεν θα λειτουργήσει. Και πιθανόν να οδηγηθούμε κάποτε στην κατάργηση του πολιτειακού υβριδίου και στη δημιουργία δύο ανεξάρτητων και κυρίαρχων κρατών. Με περαιτέρω επώδυνη συνέπεια, από την «κερκόποτρα» να μπει η Τουρκία στην Ευρώπη...»